

2010-2020 syntyneiden Suomessa kasvatettujen Laumanvartijakoirien terveystilastot

Mountain's Pearl pyreneittenkoirien kasvattajana, mielenkiintoni on aina ollut jalostustoimikunnassa ja rodun elinvoimaisuuden ylläpitämisessä. Siksi tänä keväänä päätin ottaa itseäni niskasta kiinni ja vertailla laumanvartijarotuja keskenänsä terveystutkimustuloksiltaan. Otin ajanjaksoksi 2010-2020 Suomessa syntyneet (11v) rodun edustajat ja niiden tulokset.

Rodut on tilastoon tältä ajalta järjestetty määrällisesti laskevana, Pyreneittenmastiffi ensimmäisenä liki 1200 yksilöllä, ja Estrelanvuoristokoirat tilaston viimeisenä vajaalla 200 yksilöllä. Tätä pienemmät rodut, keräsin tietoineen artikkelini loppuun omana osuutenaan, sillä pienessä populaatiossa yksittäisen kasvattajan tulos näkyy jo entistä selvemmin. Totuus on ettei meillä ole yksikään laumanvartija rotumme Suomessa niin iso ettei jokaisen kasvattajan kädenjälki näkyisi terveystutkimusten kuin koiranet merkintöjen osuudelta jollain tapaa. Laumanvartijat synnyttävät keskivertoisesti suuria pentueita kaikki ja tämän vuoksi halusinkin nostaa tilastojen kautta asioita artikkelissani esiin.

Kasvattajalla on suuri merkitys siinä tuleeko kasvatit ilmoitettua pääosin koiranet tietokantaan. Polvileikkaukset, kyynärleikkaukset ja olkanivel operaatiot, kaikki pystyy laittamaan kennelliiton ulkopuolisenakin yhdellä sähköpostilla omakoiraan kun eläinlääkäriissä pyytää epikriisiin ihan vaikka vain koiran sirunumeron. Mietin pitkään, selaillessa Facebookin foorumeita että joka vuosi jokunen nuori laumanvartija käy polvileikkauksen tai muun operaation läpi, niin miten voi olla että ainoat Koiranetissä olevat polvileikatut löytyvät Pyreneittenkoirissa. Vastuuttaisinkin nyt, kaikki omistajat, ja kasvattajat, kerätkää dataa, ohjeistakaa suruajan ohi laittamaan ne kuolinilmoitukset, operaatiot ihan vaikka 5v myöhemmin jos paperit löytyvät, sinne viralliseksi, jotta jalostustoimikuntien keräämä data jokaisessa rotuyhdistyksessä olisi paikkaansa pitävä.

Artikkeliä oli mielenkiintoinen kerätä ja lähteä työstämään, ajatuksena oli alunperin nähdä Suomalaisen kasvatustyön tilanne, ja kaiken kaikkiaan, mielestäni olemme aika tyypillisesti Pohjoismaisittain työstäneet terveystutkimuksia koirillamme. Osa roduista kuuluu lisäksi Kennelliiton PEVISA ohjelmaan (Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma), joka itsessään vaatii jalostukseen käytettävien koirien tutkimukset joltain sovitulta osa-alueelta.

Lonkat

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli "lonkkavika" on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkatuloksista otanta ajalta, Pyreneittenkoira oli ainoa jonka kasvatustuloksesta yli 80% oli A tai B lonkkaisia. Toisena tuli Estrelanvuoristokoirat, sitten Keskiaasiankoirat ja Maremmano-Abruzzeset. Kuitenkin kaikissa paitsi yhdessä rodussa yli 50% tutkituista koirista oli A tai B lonkkaisia. Rodun kokonaismäärästä eniten tutkittiin Slovakiancuvaceja 49% syntyneistä, ja vähiten Kaukasiankoiria 34%. Hyvä mielestäni huomioida että kehitys on ollut joka rodussa positiivinen, ja jokaisessa rodussa on kuitenkin yli kolmasosa tutkittu lonkkien osalta jo viime vuosikymmenellä.

Kyynärät

Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4 – 7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Kyynärtulosten osalta rodun kokonaismäärästä eniten tutkittiin Slovakiancuvaceja 49% syntyneistä, ja vähiten Kaukasiankoiria 34%. 95% tutkituista puhtaita kyynärtulosten osalta oli Pyreneittenkoira, Slovakiancuvac ja Estrelanvuoristokoirat. 57% puhtaita kyynärtulosten osalta oli Kaukasiankoirissa.

Patellaluksaatio

Laumanvartijoilla yleisimmin esiintyy lateraalista patellaluksaatiota. Vika on periytyvä, mutta periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa. Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle. Polvitulosten osalta Pyreneittenkoiria tutkitaan eniten, ja 27% syntyneistä tutkittu joista 99% puhtaita, ja 1% on operoitu nuorena PL kehityshäiriön vuoksi. Polvituloksia vähiten oli Maremmano-Abruzzesessa ja Pyreneittenmastiffissa, joissa molemmissa muutama yksittäinen koira 11v otannassa.

Silmät

Silmätutkimusten osalta Tiibetinmastiffi vie selkeän johtopaikan 32% syntyneistä tutkittu, ja 24% syntyneistä tutkittu terveeksi Perinnöllisten silmänsairauksien osalta. Pyreneittenkoira on toisena johdossa 20%, ja vähiten tutkittuja, 0% populaatiosta silmätutkimusten osalta oli Pyreneittenmastiffilla ja Kaukasiankoiralla.

Selkä

Selän spondyloositulosten osalta Estrelanvuoristokoirat vei kärkipaikan 6% tutkittu populaatiosta, 11/12 tutkituista koirista oli spondyloosin osalta terveitä. Tiibetinmastiffit tutkivat toiseksi eniten, tutkien 5% populaatiosta ajanjaksolta, 71% täysin puhdas selkäisiä, mutta ainoa rotu jossa myös tullut SP3 tulosta. Maremmano-Abruzzese jäi 0% Spondyloositulosten osalta, kun vain 3 yksilöä / 649 syntyneitä oli saanut SP lausunnon.

Selän LTV ja VA tuloksia oli eniten Estrelanvuoristokoirissa, jopa 16% syntyneistä tutkittiin 2010-2020 syntyneistä. Kaukasiankoirissa 2/541 ja Maremmano-Abruzzesessa 3/649 tutkittiin, molemmat jääden 0% syntyneistä.

Olkanivelen osteokondroosi

Viimeisimpänä on Olkanivelen osteokondroosin (OC) lausunnot jotka siirtyivät Kennelliiton lausuntojärjestelmään vasta 2021 ja INCOC lausunnot aiemmalta ajalta on saatu omakoiran kautta näkyviin Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmään. Toivon sydämestäni että näitä tuloksia tulee seuraavien vuosien aikana reilusti lisää (Pyreneittenkoirissa on jo 1½v aikana tullut miltei 20 tulosta lisää), sillä osteokondroosi on luutumishäiriö, joka voidaan yhdistää nopeakasvuisuuteen. Yksinkertaistettuna nivelpinnan ruston kehitys häiriytyy, mikä saattaa johtaa kivuliaaseen irtopalaan nivelessä. Oireet alkavat tavallisimmin 5-9kk iässä etuosan ontumisena. Molemminpuolinen sairaus voi olla vaikea havaita, koska koira ei ehkä onnu. Osteokondroosi on monigeeninen perinnöllinen sairaus. Kaikki osteokondroosimuutokset eivät aiheuta koiralle oireita, ja täten jäävät huomaamatta ilman kuvauksia. Olkanivelen osteokondroosia tutkitaan röntgenkuvauksilla. Koirien olkanivelet luokitellaan OC-asteikolla terve, sairaus, tulkinnanvarainen.

Geenitestejä

Pyreneittenkoirilla, tutkitaan vielä jalostus suositusten mukaan Degeneratiivinen Myelopatia. Lyhykäisydessään DM, on etenevä selkäydinrappeuma, joka tyypillisesti puhkeaa vanhoilla koirilla. DM yhdistetään geenivirheeseen, joka on diagnosoitavissa geenitestillä. Testi kertoo onko koira DM-alleelien suhteen normaali (N/N), kantaja (DM/N) vai onko sillä alttius sairastua (DM/DM). DM johtaa takapään heikkouteen ja lopulta halvausoireisiin tyypillisesti 8 - 14-vuotiailla koirilla. Oireet alkavat takaraajojen koordinaatiohäiriöillä. Sairauteen ei ole parantavaa hoitoa. Suomessa on useita DM kantajia, mutta ei tietävästi yhtään sairastunutta. DM kantajan jalostuskäyttö on turvallista kunhan se paritetaan DM-alleelien suhteen normaalilla yksilöllä (N/N).

-Päivikki Mikkola

Laumanvartijoiden terveystulosten vertailu: syntyneet vuosina 2010-2020
(n: 200 yksilöä ja yli / rotu aikajakson sisällä)

Lonkat tutkittu X %	A	B	C	D	E	
Pyreneittenmastiffi 35% (synt.1169 /tutkittu 410)	29%	20%	25%	17%	10%	
Tiibetinmastiffi 37% (synt. 873 / tutkittu 319)	35%	29%	18%	11%	6%	
Maremmano-Abruzzese 37% (synt. 649 / tutkittu 242)	35%	33%	19%	10%	3%	
Pyreneittenkoira 36% (synt.623 /tutkittu 227)	54%	28%	10%	6%	1%	
Kaukasiankoira 34% (synt. 541/ tutkittu 182)	26%	17%	22%	25%	10%	
Owczarek podhalanski 44% (synt. 390 / tutkittu 170)	28%	28%	25%	15%	5%	
Keskiaasiankoira 39% (synt 360 / tutkittu 141)	44%	25%	17%	9%	5%	
Slovakiancuvac 49% (synt.268 / tutkittu 130)	21%	25%	26%	19%	8%	
Estrelanvuoristokoirat 48% (synt. 192 /tutkittu 92)	52%	26%	12%	7%	3%	

Kynnärät tutkittu X %	Tutkittu	0	1	2	3	
Pyreneittenmastiffi	35%	81%	8%	5%	6%	
Tiibetinmastiffi	37%	82%	8%	5%	5%	
Maremmano-Abruzzese	37%	94%	5%	1%	0%	
Pyreneittenkoira	36%	95%	4%	1%	0%	
Kaukasiankoira	34%	57%	29%	9%	6%	
Owczarek podhalanski	44%	88%	7%	2%	2%	
Keskiaasiankoira	39%	76%	16%	6%	2%	
Slovakiancuvac	49%	95%	2%	1%	2%	
Estrelanvuoristokoirat	47%	95%	3%	1%	1%	

Polvitulos X %	Tutkittu	0	1	2	3	4	Operoitu
Pyreneittenmastiffi	0% 8 kpl	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Tiibetinmastiffi	15%	93%	6%	1%	0%	0%	0%

Maremmano-Abruzzese	0% (3kpl)	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Pyreneittenkoira	27%	99%	0%	0%	0%	0%	1%
Kaukasiankoira	1%	83%	17%	0%	0%	0%	0%
Owczarek podhalanski	21%	94%	6%	0%	0%	0%	0%
Keskiaasiankoira	1%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Slovakiancuvac	9%	96%	4%	0%	0%	0%	0%
Estrelanvuoristokoirat	17%	97%	3%	0%	0%	0%	0%

Silmätutkittu X % (% syntyneistä)	Syntyneitä	Tutkitut yksilöt	Tutkittu%	Terveitä	Terveitä%	
Pyreneittenmastiffi	1169	4	0%	0	0%	
Tiibetinmastiffi	873	278	32%	210	24%	
Maremmano-Abruzzese	649	22	3%	19%	3%	
Pyreneittenkoira	623	126	20%	102	16%	
Kaukasiankoira	541	3	0%	1	0%	
Owczarek podhalanski	390	31	8%	28	7%	
Keskiaasiankoira	360	8	2%	5	1%	
Slovakiancuvac	268	9	3%	9	3%	
Estrelanvuoristokoirat	192	24	12%	23	12%	

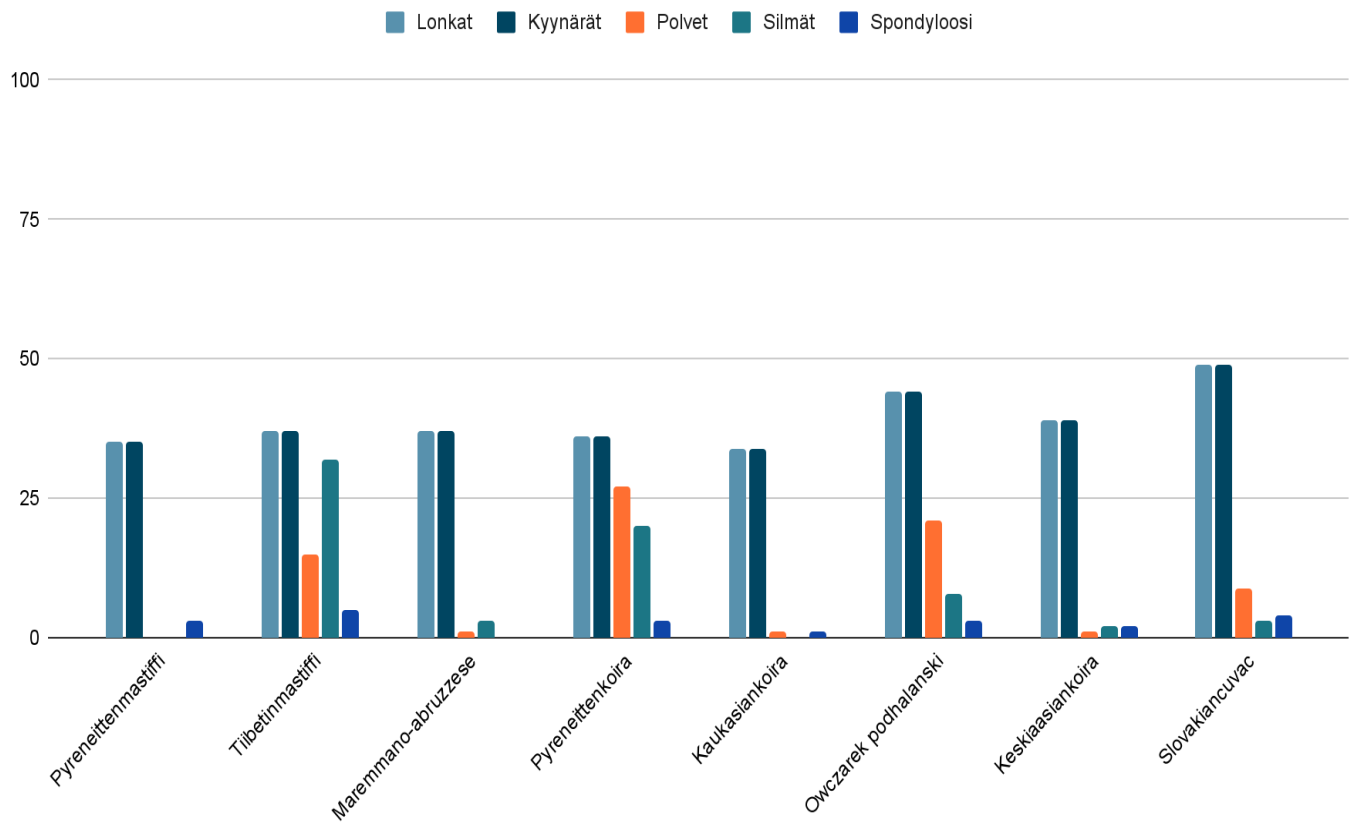
Spondyloositulos X kpl	Tutkittu	0	1	2	3	4
Pyreneittenmastiffi	3% (35kpl)	91% (32kpl)	3% (1kpl)	6% (2kpl)	0%	
Tiibetinmastiffi	5% (40kpl)	71% (28kpl)	19% (8kpl)	7% (3kpl)	2% (1kpl)	
Maremmano-Abruzzese	0% (3kpl)	33% (1kpl)	33% (1kpl)	33% (1kpl)	0%	
Pyreneittenkoira	3% (17kpl)	71% (12kpl)	12% (2kpl)	18% (3kpl)	0%	
Kaukasiankoira	1% (3kpl)	100% (3kpl)	0%	0%	0%	
Owczarek podhalanski	3% (11kpl)	91% (10kpl)	0%	9% (1kpl)	0%	
Keskiaasiankoira	2% (7kpl)	57% (4kpl)	29% (2kpl)	14% (1kpl)	0%	
Slovakiancuvac	4% (11kpl)	91% (10kpl)	9% (1kpl)	0%	0%	
Estrelanvuoristokoirat	6% (12kpl)	92% (11kpl)	8% (1kpl)	0%	0%	

LTV ja VA tulos X % rekisteröidyistä	Tutkittu (kpl)	% syntyneistä
--------------------------------------	----------------	---------------

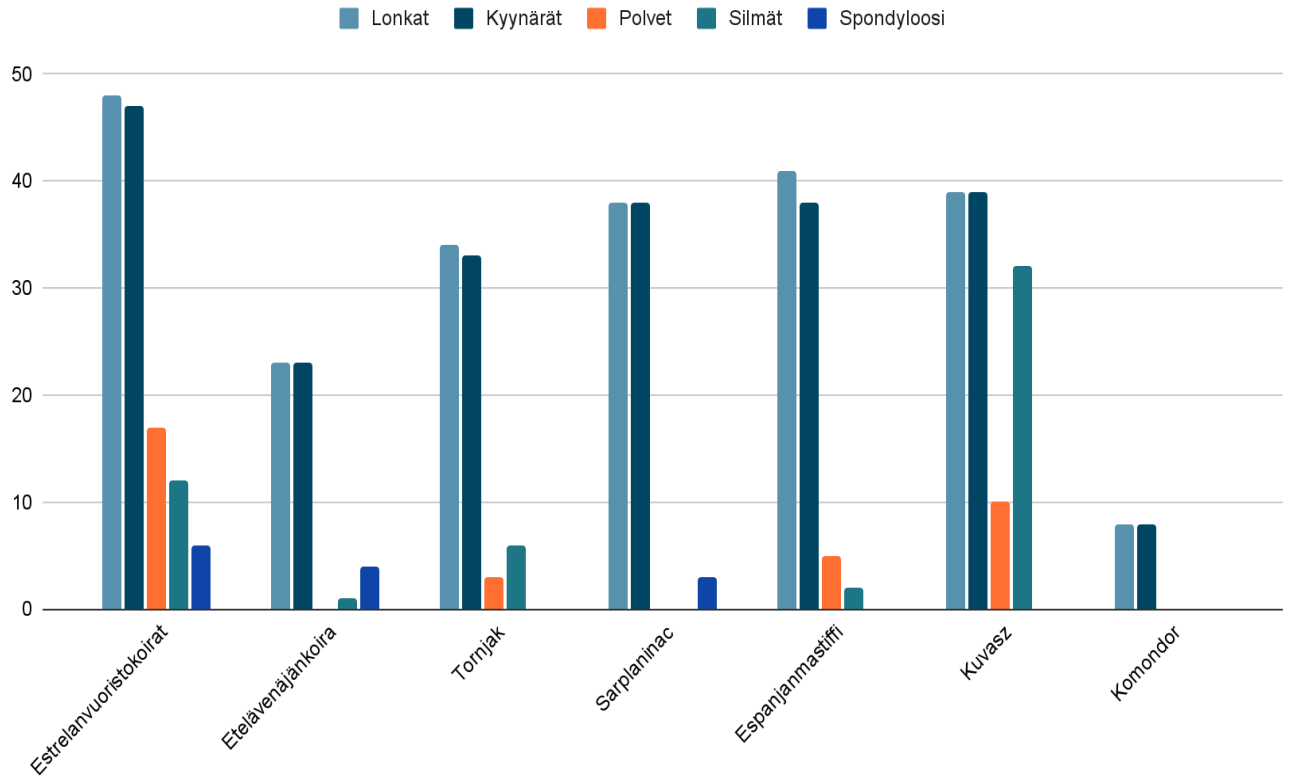
Pyreneittenmastiffi (synt.1169)	36	3%
Tiibetinmastiffi (synt. 873)	56	6%
Maremmano-Abruzzese (synt. 649)	3	0%
Pyreneittenkoira (synt. 623)	22	4%
Kaukasiankoira (synt. 541)	2	0%
Owczarek podhalanski (synt. 390)	6	2%
Keskiaasiankoira (synt. 360)	12	3%
Slovakiancuvac (synt. 268)	6	1%
Estrelanvuoristokoirat (synt. 192)	30	16%

Olkanivelen OC X % rekisteröidyistä	Tutkittu	% syntyneistä
Pyreneittenmastiffi (synt.1169)	0	0%
Tiibetinmastiffi (synt. 873)	1	0%
Maremmano-Abruzzese (synt. 649)	0	0%
Pyreneittenkoira (synt. 623)	4	1%
Kaukasiankoira (synt. 541)	0	0%
Owczarek podhalanski (synt. 390)	0	0%
Keskiaasiankoira (synt. 360)	0	0%
Slovakiancuvac (synt. 268)	0	0%
Estrelanvuoristokoirat (synt. 192)	0	0%

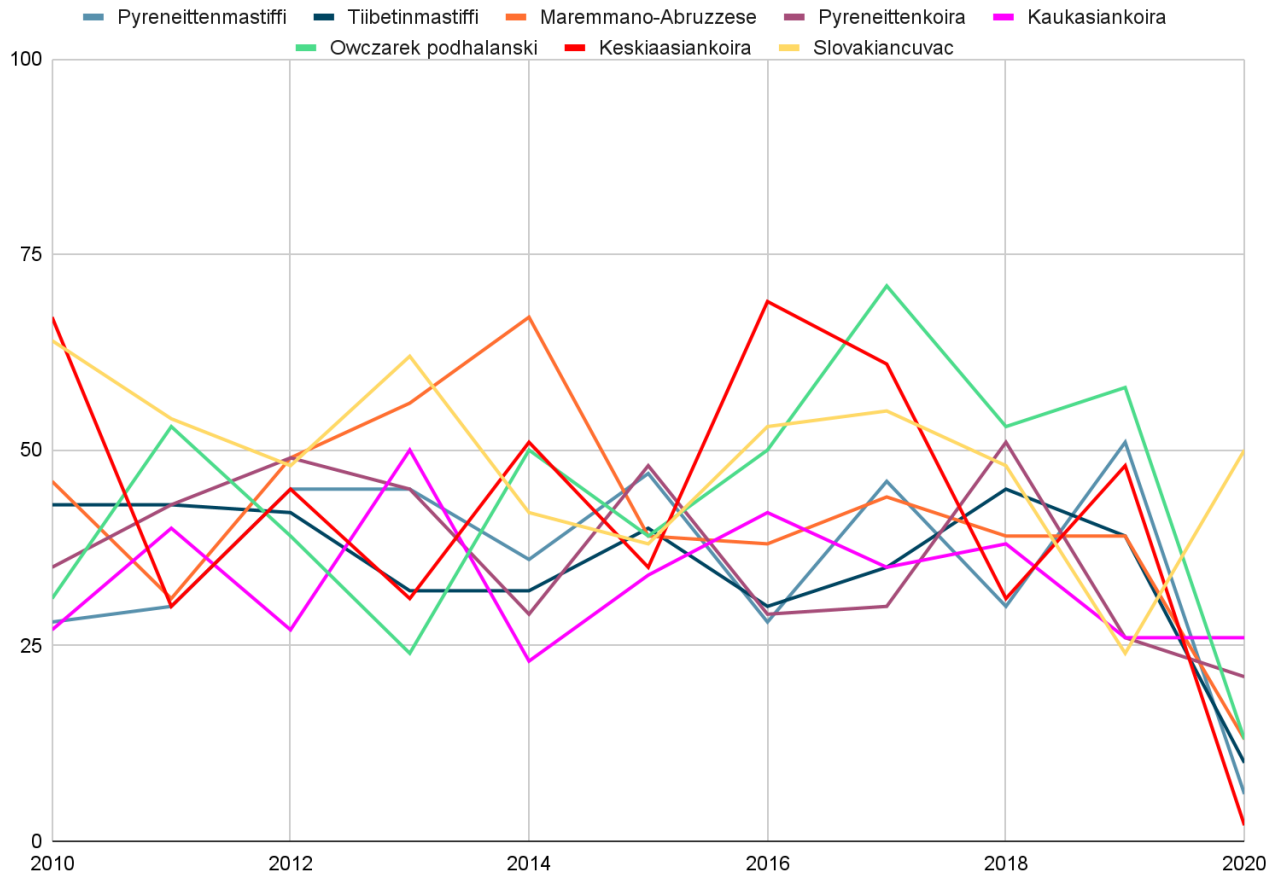
>250 syntynyttä rodun edustajaa vuosilta 2010-2020, terveystutkimusten % määrä

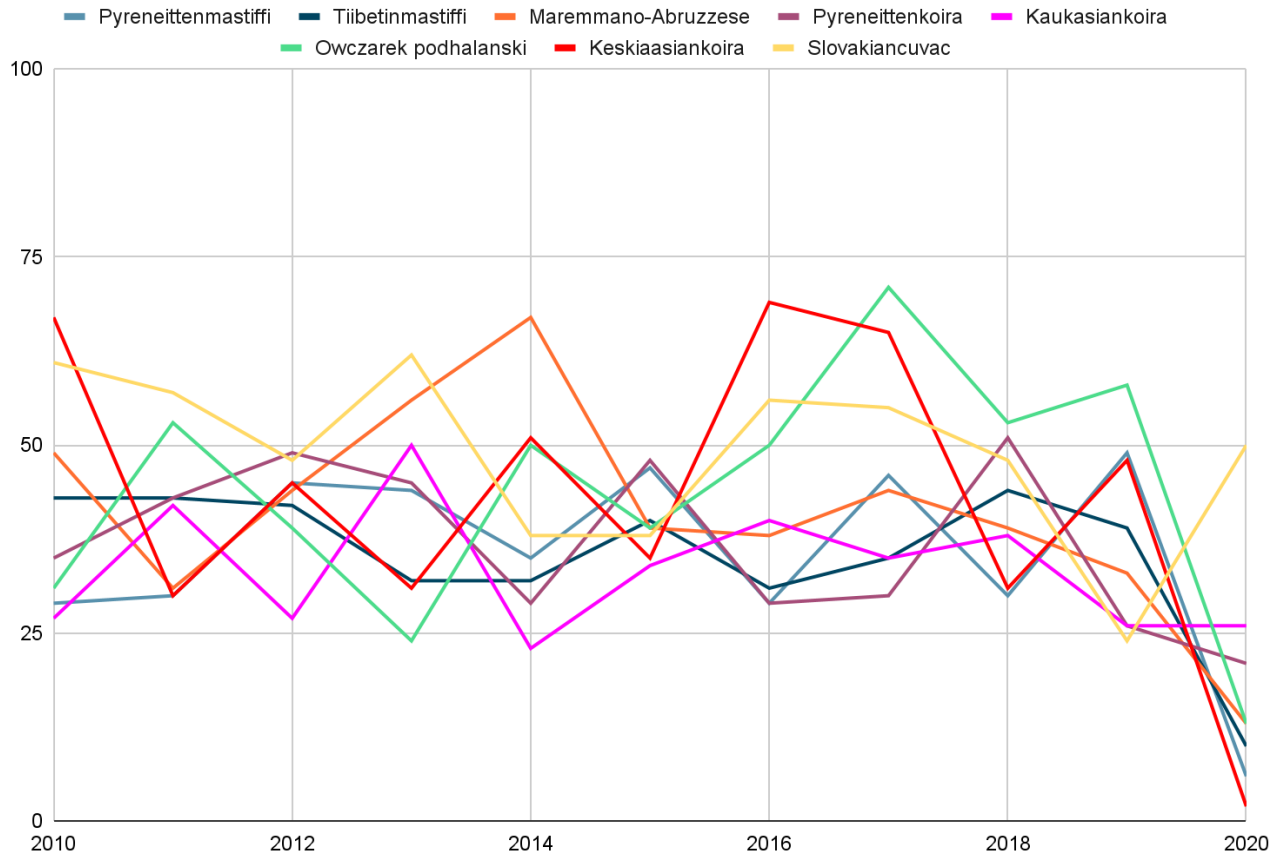
<250 syntynyttä rodun edustajaa vuosilta 2010-2020, terveystutkimusten % määrä

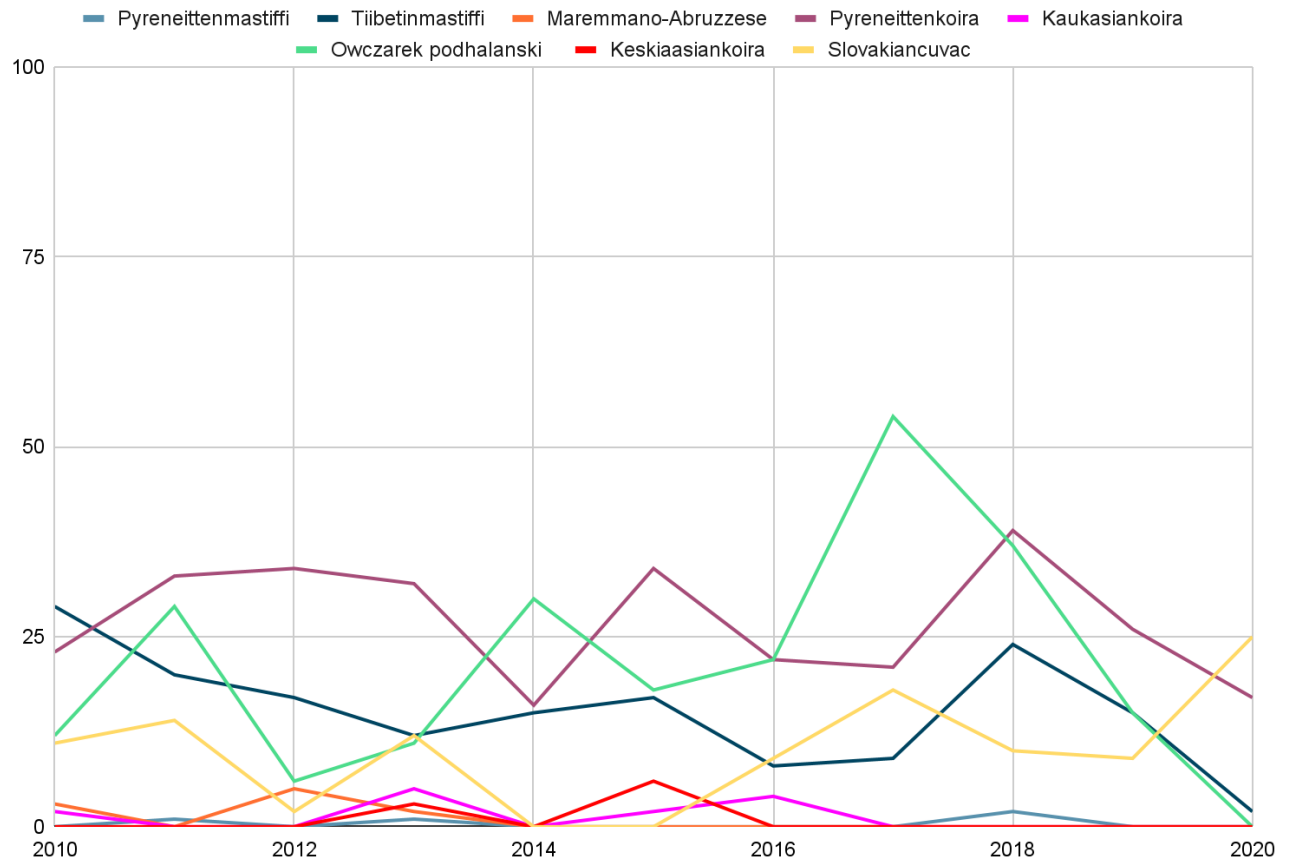
Lonkkakuvattu % syntyneistä / vuosi

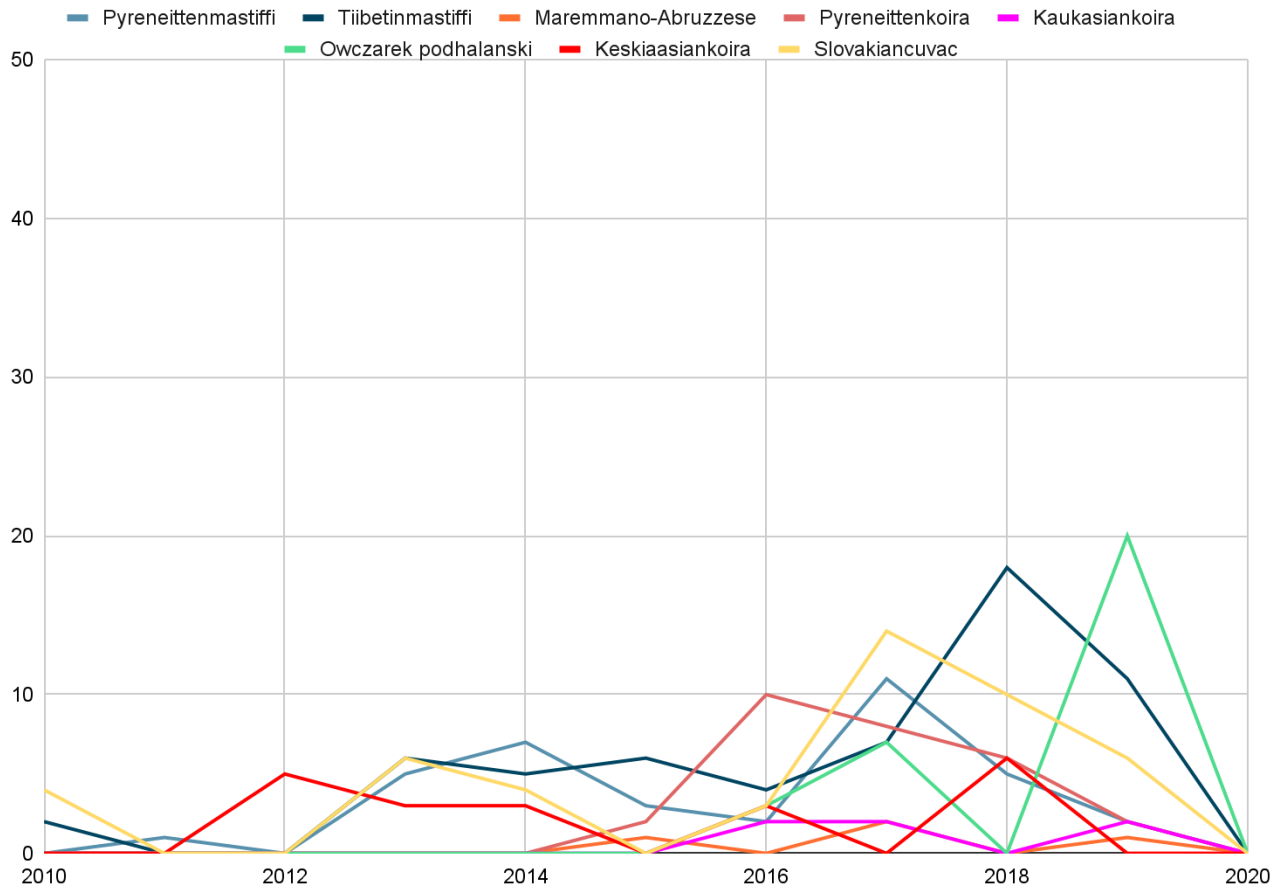
Kyynärkuvattu % syntyneistä / vuosi

Polvitutkittu % syntyneistä / vuosi

Spondyloositutkimus % syntyneistä / vuosi

Pienemmät rodut:

Etelävenäjänkoira	Synt. 97							
Lonkat	Tutkittu	A	B	C	D	E		
	23% (synt. 97 / tutkittu 22)	14%	23%	27%	23%	14%		
Kyynärät	Tutkittu	0	1	2	3			
	23%	77%	23%	0%	0%			
Polvet (Patellalux)	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu	
	0%							
Silmät	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terve %			
	97	1	1%	1	1%			
Spondyloosi	Tutkittu	0	1	2	3	4		
	4%	50%	25%	0%	25%	0%		

Tornjak	Synt. 70						
Lonkat	Tutkittu	A	B	C	D	E	
	34% (synt. 70/ tutkittu 24)	12%	21%	46%	12%	8%	
Kyynärät	Tutkittu	0	1	2	3		
	33%	91%	4%	4%	0%		
Polvet (Patellalux)	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
	3%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Silmät	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terve %		
	70 (% syntyneistä)	4	6%	4	6%		
Spondyloosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	
	0%						

Sarplaninac	Synt. 65						
Lonkat	Tutkittu	A	B	C	D	E	
	38% (synt. 65 / tutkittu 25)	44%	24%	16%	16%	0%	
Kyynärät	Tutkittu	0	1	2	3		
	38%	68%	16%	16%	0%		
Polvet (Patellalux)	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
	0%						
Silmät	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terve %		
	65	0	0%				
Spondyloosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	
	3%	100%	0%	0%	0%	0%	

Espanjanmastiffi	Synt. 66						
Lonkat	Tutkittu	A	B	C	D	E	
	41% (synt. 66 /tutkittu 27)	26%	22%	15%	26%	11%	
Kyynärät	Tutkittu	0	1	2	3		
	38%	92%	4%	4%	0%		
Polvet (Patellalux)	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
	5%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Silmät	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terve %		
	66 (% syntyneistä)	1	2%	0	0%		
Spondyloosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	

	0	0%	0%	0%	0%	0%	
--	---	----	----	----	----	----	--

Kuvasz	Synt. 41						
Lonkat	Tutkittu	A	B	C	D	E	
	39% (synt. 41 / tutkittu 16)	62%	25%	6%	6%	0%	
Kyynärät	Tutkittu	0	1	2	3		
	39%	94%	0%	6%	0%		
Polvet (Patellalux)	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
	10%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
Silmät	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terve %		
	41	13	32%	13	32%		
Spondyloosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	
	0%						

Komondor	Synt. 25						
Lonkat	Tutkittu	A	B	C	D	E	
	8% (synt. 25/ tutkittu 2)	0%	50%	0%	50%	0%	
Kyynärät	Tutkittu	0	1	2	3		
	8%	50%	50%	0%	0%		
Polvet (Patellalux)	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
	0%						
Silmät	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terve %		
	41 (% syntyneistä)	1	0	0	0%		
Spondyloosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	
	0%						